

De Munkebjerg aan de Vejlefjord

In het door hoge met beukenbossen bedekte heuvels omsloten dal bij „Faelllessletgård” heb ik mijn tent opgezet. Een week lang zal ik hier bivakkeren. Een volle week om het Munkebjergskov, het bos op de Monnikenberg, te exploreren.

Faelllessletgård is een oude, typisch Deense hoeve, opgetrokken in rood-bruin met zwart vakwerk en gebouwd in een vierkant met een poort en een binnenplaats. Boerenzwaluwen nestelen in de stallen en huismussen huizen onder het rieten dak. Zwarte eiken, kastanjes en kerseebomen beschaduwden de boerderij.

Geelgorzen en Grauwe gorzen voedselen op de stoppelvelden, waar het koren in schoven op het land staat en heel bescheiden het Blauwe walstro (*Sherardia arvensis*) bloeit. Grote zwermen spreeuwen en een enkele merel doen zich tegoed aan de rijpe kersen in de tuin, houtduiven koeren in de dichte kronen der kastanjes en een paartje gekraagde roodstaartjes broedt onder een daklijst.

In de tuin ligt een kleine vijver, waarin blanke waterlelies zich spiegelen en blauwe waterjuffers hun eieren leggen. De slakkenfauna van dit vijvertje bestaat voornamelijk uit blaashorentjes (*Physa acuta* en *Ph. fontinalis*). Beide Physa-soorten hebben hun verspreidingsgebied in Noord-Afrika en Zuid- en West-Europa, maar de laatste jaren hebben ze hun areaal sterk naar het noorden en oosten uitgebreid.

Borstelkrans (*Clinopodium vulgare*) en Heggedoornzaad (*Tortilis anthriscus*) slingeren zich in de heggen langs het tarweveld.

Het dal, waar ik kampeer, is een karakteristieke uitloper van een gletscherdal. Het zal wel in dezelfde tijd gevormd zijn als de Vejlefjord. Tussen het mals groene gras bloeien er de Bochtige klaver (*Trifolium medium*), de Muursla en de Dauwnetel (*Galeopsis speciosa*.) Het diepste deel van het dal is een onduidelijke door gras en kruiden overgroeide rivierbedding met veel grote rolstenen, die 's zomers droog staat. Hier groeien Moerasrolklaver, Waterkruiskruid en Engelwortel en dartelen Koebeestjes (*Aphantopus hyperanthus*) en Bruine zandoogjes (*Maniola jurtina*) in de gloeiende julizon. Een kudde bruine Jersey-koeien doet een dutje onder een grote solitaire eik en in de rij hoge beuken midden in het dal krassen de bonte kraaien, die er een nest hebben.

Af en toe hebben de kraaien ruzie met het buizerdenpaar in het belendende bosperceel. Munkebjerg heeft namelijk wel drie broedparen van de Buizerd. 's Morgens wekken ze me al met hun gemiauw en als de bonte kraaien er dan nog bijkomen, is het helemaal met de rust gedaan.

Het Munkebjergskov begint, waar het dal ophoudt. Heldere, ruisende beekjes kronkelen snel door hun diep uitgesleten valleitjes over de met groen Bronmos bedekte rolkeien. Per Garly Andersen, de zoon van de boer van Faelllessletgård, en ik stappen van steen op steen en we vinden er massa's Phrygische mutsen (*Ancylus fluviatilis*). *Ancylus* is een napslakje, dat zijn areaal van Noord-Afrika tot in Finland heeft. Het leeft hoofdzakelijk in snel stromend water op stenen, stronken, takken enzovoort. De zeer tere schelp bestaat voornamelijk uit conchine, een stof die zeer

Gele
monnikskap

Aconitum
lycoctomum

resistent is. Meestal vinden we de trage slakken onder de rolkeien en onder de holle oever, want de Phrygische muts is zeer lichtschuw. Met hun schoffelvormige radulatanen krabben zij kleine wieren en detritus van de onderlaag, waarop zij leven.

De humusbodem van de steil oplopende dalwanden is tot enige tientallen meters boven de beekbedding doordrenkt met water, wat we tot onze schade ondervinden, als we er tot ver over onze enkels in wegzakken. De bodem is er bedekt met een woud van Bospaardestaarten (*Equisetum silvaticum*), waartussen allerlei leuke kruiden van het vochtig beukenbos: Bosandoorn, Boswederik (*Lysimachia memorum*), Eenbes (*Paris quadrifolia*), Heksenkruid, Wijfjes- en Stekelvarens, Cyperzegge (*Carex pseudocyperus*) en Eikvarens (*Polypodium vulgare*). Ook echte laagveenplanten treffen we hier aan: Moerasspireae, Lever- of Koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*) en Harig wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*).

In het beukenbos boven het dal groeien Nagelkruid (*Geum urbanum*), Guichelheil (*Anagallis arvensis phoenicea*), Breedbladige wespenorchis (*Epipactis latifolia*), Bosklaverzuring, Robertskruid (*Geranium robertianum*) en Mannetjesvaren (*Polystichum filix-mas*). Satansboleet en Stinkzwam zijn er heel gewoon en Hanekammetjes (*Cantharellus cibarius*) groeien er in massa. Als vurige lekkende tongetjes groeit er het Kleverig koraalzwammetje (*Calocera viscosa*) op de oude stobben.

De Koolmees laat er zijn drieslag horen, Heggemus en Roodborst zingen

er hun bescheiden liedjes, de rollers van de Winterkoning zijn er niet van de lucht en enige malen horen we er het venijnige „piek-piek” van de Grote bonte specht. Zanglijsters zoeken er voedsel onder het dode beukeblad en Vlaamse gaai en Ekster belagen er het jonge broedsel. Een kaalgeslagen heuvelhelling is dicht begroeid met Sruikhei en Wilgenroosje (*Epilobium angustifolium*). Enkele grote takkenhopen tonen, dat deze heuvel nog niet zo lang geleden ontbost is. Bij een zo'n takkenbos stoten we op een flinke adder (*Vipera berus*), die voor zijn hol ligt te

Breedbladige Wespenorchis (Epipactis latifolia)

zonnen en zich ijlings achterwaarts daarin terugtrekt. Per zag hem ook en roept waarschuwend: „En hugorm. Passe på, han er meget giftigt.” — Een adder. Pas op, hij is erg giftig. — Hij wil meteen de slang gaan uitgraven om hem te doden, maar na een kwartier discussiëren weet ik hem ervan te overtuigen, dat adders erg nuttig zijn en ziet hij verder van zijn plan af. Was dit exemplaar een vijftig centimeter lang, het giftige reptiel dat we nog geen half uur later haast op zijn staart trappen, meet zeker 85 centimeter, de maximum lengte voor een adder. Hij kan niet zo gauw wegkomen en slipt onder een andere takkenbos, die echter nogal doorzichtig is, zodat we hem goed kunnen bekijken. De slang is fraai bruin, de duidelijke zig-zagstreep bijna zwart en fluweelachtig glanzend. In de platte hartvormige kop twee koude oogjes met een spleetvormige dwarse pupil. Geen spoor van agressie en tegen sissen schijnen de adders van Munkebjerg iets te hebben, als het niet strikt noodzakelijk is.

Dat deze adders niet de enige reptielen van Munkebjerg zijn, blijkt al spoedig, als we op dezelfde kale heuvelhelling vele Kleine hagedissen (*Lacerta vivipara*) en zelfs een jonge Hazelworm (*Anguis fragilis*) ontmoeten. Aan voedsel ontbreekt het de slangen in ieder geval niet. Bovenop de heuvel zet het beukenwoud zich weer voort. Meer dan manshoog staat er de Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*) en tot mijn verrassing vinden we er een paar grote exemplaren van de Gele monnikskap (*Aconitum lycoctomum*), druk bezocht door vele hommels, Bruine kikkers (*Rana temporaria*) en een Gewone pad (*Bufo vulgaris*) treffen we er aan en tussen het dorre beukeblad zie ik ineens een smal koperkleurig kopje met twee pientere goudbruine oogjes omhoogsteken. Ik graai en heb een knaap van een hazelworm te pakken. Die schijnen hier dus ook wel heel veel voor te komen. Is het toeval, dat zowel de adder als de hazelworm en de kleine hagedis eierlevendbarend zijn?, zo vraag ik me af.

In de loop van de week, die ik kamperend bij de Munkebjerg doorbreng, word ik nog meer gewaar in dit fraaie bos. Weliswaar zoek ik tevergeefs naar een buizerd-horst, maar de vondst van ettelijke honderden vierkante meters bosgrond bedekt met een teer groen kleed van Smalle en Gebogen beukvaren (*Phegopteris polypodioides* en *Ph. dryopteris*) maakt alles weer goed. Tweebladig dalkruid en Zevenster blijken ook hier even algemeen voor te komen als in de Noordjutlandse bossen en hier en daar bloeien in de bosranden het Ruig- en het Breedbladig klokje (*Campanula trachelium* en *C. latifolia*).

Frambozen groeien langs de uitgedroogde beekbedding in het dal en behalve rijpe vruchten verschaffen ze me nog een (bijzondere) lekkernij: tientallen grote Wijngaardslakken (*Helix pomatia*), die op een primus klaargemaakt minstens zo lekker smaken als in een exquis Frans restaurant.

Als ik op een avond de roestplaats van de honderden bonte kraaien onopgemerkt probeer te benaderen, zie ik om een uur of negen een roodbruin dier met kloeke sprongen het dal doorrennen. Het komt recht op me af, gaat op twintig meter afstand iets naar rechts en blijkt dan een sierlijke reegeit te zijn. Op nog geen tien meter van me vandaan stapt het hertje voorzichtig door de prikkeldraadheining en verdwijnt in het gele korenveld. Het zal er zijn graantje wel meepikken van de oogst, maar deze ontmoeting zal ik nooit vergeten.